

నాటి త్వాగం... నేడి స్వార్థం...
రఘుటి...??

పాలడుగు వెంకట్రావు

ఎమెన్స్‌చు

1.	లక్ష్మాది గుండెల బలం ప్రకాశం	22
2.	రైతు రంగా	28
3.	కర్మయోగి స్వామీజీ.....	38
4.	ప్రజానేవే తుదిశ్యాస చింతలపాటి	44
5.	‘చిట్టి’ వీరులవాడ విజయవాడ	48
6.	జిజ్ఞాసి జవ్వాది	54

లక్ష్మలాది గుండెల బలం ప్రకాశం తెల్లబోయిన తెల్లవారి తుపాకీ గుండు

నిరుపేద కుటుంబంలో పుట్టాడు. పూటకూళ్ళ వృత్తిలో పెరిగాడు. పట్టుదలతో ఎదిగాడు. బారిష్టర్ అయ్యాడు. రెండు చేతులా లక్ష్మలకు లక్ష్మలు ఆర్జించాడు. రాజమండ్రిలోనే కాకుండా బెజవాడ, బెంగళూర్, మద్రాస్, ఊటీల్లోనూ పెద్ద భవంతులు గడించాడు. సంపాదించినదంతా ప్రజల కోసం, తాను నమ్మిన సిద్ధాంతం కోసం, ‘స్వరాజ్య’ ఉద్యమ ప్రచార పత్రిక కోసం వెచ్చించేశాడు. తన కోసమంటూ ఏమీ మిగుల్చుకోకుండా దాన ధర్మాలు చేసేశాడు. ప్రజలే తాను, తానే ప్రజలు అనుకుని బతికాడు. రెండుసార్లు ముఖ్యమంత్రిగా పని చేసినా జీవిత చరమాంకంలో మళ్ళీ దుర్భర దారిద్రాన్ని అనుభవించాడు. అలని ఏనాడూ ఎవ్వరినీ దేబురించలేదు, జేబులో అణాకాసు లేకుండా చేసుకున్నానే అని విచారించనూలేదు.

కటిక పేదరికంలోనూ థీరత్వం వీడని ఆ ప్రజా నాయకుడే ఆంధ్రకోసరి ఉంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు.

ప్రస్తుతం ప్రకాశం జిల్లాగా వ్యవహారంలో వున్న ఒంగోలు సమీపంలోని కనపర్తి గ్రామాన 1872 ఆగస్టు 23వ తేదీన ఉంగుటూరి ప్రకాశం పంతులు జన్మించారు. బాల్యంలోనే తండ్రిని కోల్పోయారు. తల్లి ఒంగోలు చేరుకుని పూటకూళ్ళ గృహం నడుపుతూ ప్రకాశాన్ని పెంచింది. ప్రకాశంలోని చురుకుదనాన్ని, అసాధారణ ప్రజ్ఞను చిన్నునాటే గుర్తించిన గురువు ఇమ్మానేని హానుమంతరావు నాయుడు వృత్తిరీత్యా రాజమండ్రిలో స్థిరపడి ప్రకాశం పంతులును చేరదీశారు. చదువుతో పాటు గురువుతో కలిసి నాటకాలు ఆడటం ప్రముఖీగా పెట్టుకున్నాడు ప్రకాశం. రాజమండ్రిలో పీడర్స్‌గా ప్రాక్టిస్ ప్రారంభించారు. రాజమండ్రి మున్సిపల్ చైర్మన్‌గా మూడు పదుల వయసులోనే నెగ్గి ప్రజలకు నిరుపమాన సేవలందించారు. తన గురువు ఇమ్మానేని వారినే మున్సిపల్ కార్యదర్శిగా (అపుల్లో

రైతు రంగా

దాడాపు అరు దశాబ్దాల పాటు పొర్లమెంట్ సభ్యుడిగా నిరుపమాన నేపలందించారు. గిన్సీస్ బుక్ ఆఫ్ వరల్డ్ రికార్డ్స్‌లో చెరగని స్థానం సంపాదించారు. ఎనిమిది పదుల ప్రజా జీవితంలో ఏనాడూ నీతి నిజాయితీలను విడనాడలేదాయన. అధికార వ్యామోహసికి ఆమడ దూరంలోనే వున్నారాయన. జీవితాంతం గాంధీయాదిగా, అత్యంత నిరాదంబరంగా గడిపిన ఆ దేశ భక్తుడే రైతు జన బాంధవుడు ఆచార్య రంగా. ఆయన నిరుపమాన నేపలకు గౌరవంగా ఆంధ్ర దేశాన ఆచార్య ఎన్.జి. రంగా వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం విలసిల్లుతోంది. పొర్లమెంట్ ప్రాంగణంలో ఆచార్య ఎన్.జి. రంగా కాంస్య విగ్రహం నేటితరం ప్రజాప్రతినిధులకు స్వార్థిగా నిలుస్తోంది.

ఆచార్య రంగాగా లబ్ధప్రతిష్టలైన గోగినేని రంగనాయకులు గుంటూరు జిల్లా నిధుబ్రోలు గ్రామాన ఓ స్థితిమంతులైన రైతు కుటుంబంలో జన్మించారు. పెత్తల్లి మంగమ్మ సంరక్షణలో పెరిగిన రంగాకు చిన్నతనంలోనే సంప్రదాయ వ్యవసాయం, స్వయంరక్షణ పద్ధతులు, పశుపక్షీయులు - కీటకాలు పంటలకు చేసే మేలు వ్యగైరా విషయాలన్నించోపైనా శ్రద్ధ పెరిగింది. అదే ఇష్టంగా మారింది. అంచేత ఆమే రంగాకు తోలి గురువు అని చెప్పవచ్చు.

విద్యార్థి దశలో పుండగా కందుకూరి పీరేశలింగం సంస్కరణలు, రచనలు రంగాని విశేషంగా ఆకర్షించాయి. అలాగే “విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథమాల” సంస్కరణ వారి పుస్తకాలు ఆయన్ని స్వాతంత్ర్యోద్యమ దిశగా మళ్ళించాయి. అయ్యంకి వారి గ్రంథాలయోద్యమ ప్రభావంతో ఆయన రాత్రి పారశాల నడిపారు. గాంధీజీ ప్రబోధించిన స్వదేశీ ఉద్యమ ప్రభావమూ బలంగానే నాటుకుంది. దీంతో రంగా విద్యార్థిగా వున్నప్పుడే తిరుగులేని దేశ భక్తుడిగా మారారు.

ఇరవయ్య శతాబ్దం తొలినాళ్లలో (1900) ప్రభవించిన రంగా తొంబై అయిదేళ్ల పూర్ణ జీవితంతో అడుగుగునా పరిపూర్ణ వ్యక్తిత్వంతో, విలక్షణ మేఘ సంపత్తితో ఎందరికో స్వార్థివిచ్చి ధన్యలయ్యారు.

కర్ణయోగి స్వామీజీ

‘అబ్బల్లా ఆఫ్ ప్రైదరాబాద్’గా పేరు పొందిన స్వామీ రామానందత్తర్థ భాషాప్రయుక్త రాప్రోల ఏర్పాటుకు అవిడ్రాంతంగా పోరాడిన గొప్ప యోధుడు. నైజామ్కు వ్యతిరేకంగా సాగిన ఉద్యమంలో స్వామీజీది ఘనమైన చరిత్ర. కాళీర్హో పేక్ అబ్బల్లా ఎలా అయితే స్వాతంత్యపు తొలిరోజుల్లో సాయపడ్డారో, అలాగే ప్రైదరాబాద్లో నైజామ్ను వదిలించుకోవడంలో ప్రజలను మేల్కొల్పిన మరాతా యోధుడు. ఆయన జీవితం తెలుగు నేలలో విస్తరించి పెనవేసుకుపోయాంది. కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడిగానే కాకుండా అనేకమంది నాయకులను తయారు చేసి వేలమంది శిష్యులను తీర్చిదిద్దారు. పి.వి.సరసింహరావు, హయగ్రీవాచారి వీరిలో ముఖ్యులు. ప్రైదరాబాద్ స్టేట్ కాంగ్రెస్లో అనేకమంది మిత్రులతో కలిసి గాంధీభవన్ ఏర్పాటులో కీలక పాత్ర పోషించారు. వర్గాలతో నిండి వున్న తెలంగాణ స్టేట్ కాంగ్రెస్లో అందరినీ కలుపుకొని ఉద్యమ పథాన నడిపించారు.

తెలంగాణ ఉద్యమం వచ్చినప్పుడు ఆ పుట్టుపూర్వోత్తరాలు తెలీక అంతకుమందున్న పరిచయాన్ని బట్టి స్వామీజీ పిరాపురం ఆసుపత్రిలో వుంటే వెళ్లి అడిగా. అప్పటికే అన్నపరం సమీపంలోని శాంతి ఆశ్రమంలో జయప్రకార్నారాయణ్ ప్రారంభించిన సంస్థలో బోధకుడిగా వున్నాను. ఆ పరిచయం బాంధవ్యంగా మారి విషయాలు తెలుసుకోవాలన్న కుతూహలంతో కలిశా. ఈ ఉద్యమాన్ని 1969లో మొదలుపెట్టిన వారే తెలంగాణకు అన్యాయం చేశారన్నారు. విద్యుత్ సంస్థ, రోడ్డు రవాణా సంస్థల్లో పనిచేసిన వి.బి.రాజు, సరసింగరావులే అన్యాయం చేశారని చెప్పారు. మంత్రులైన వారు పెద్ద మనుషుల ఒప్పందాన్ని అమలుపరచడానికి ప్రయత్నించలేదన్నారు. తెలంగాణాలోని రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ మిత్రులే జరుగుతున్న విషయాలను వారి పదవుల కోసం చూడకుండా వదిలేశారన్నారు. వెంటనే ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయంలో ఓ సభ ఏర్పాటు చేసి స్వామీజీతో మాటల్లాడించా. రెండు ప్రాంతాలూ ఎలా కలిసిందీ, సేఫ్గార్డ్ గురించి, జంతీల్మెన్ ఒప్పందం, భూముల గురించి... ఇలా అనేక విషయాలను ఆయన అందరికి విడమరిచి చెప్పారు. అన్యాయాలకు బాధ్యులు తెలంగాణాలో పని చేసిన క్యాబినెట్ మంత్రులే అని తేల్చారు.

ప్రజాసేవ తుదిశ్వాస చింతలపాటి

ఎక్కడ సర్చురీ స్థలం ఉంది? ఎక్కడ వివాదంలో మునిగిన భూమి ఉంది? అని వెతికి వెతికి మరీ ఆక్రమించుకునే వారే అధికం నేటి ప్రజా ప్రతినిధుల్లో.

అయితే కొంచెం వెనక్కి వెడితే, కొద్ది నెలల క్రితం వరకు మన మధ్యే జీవనం సాగించిన ఆ అపర గాంధీయవాది పై ఆలోచనలకు పూర్తిగా భిన్నమైనవారు. ఎలా అంటే - ఒకటీ రెండూ కాదు ఏకంగా 1750 ఎకరాల తన సొంత భూములను దాన ధర్మాలకు వెచ్చించేసిన మహోనుభావుడాయన. సొంతానికి, అదీ తాను కలలుగన్న గాంధీభవన్ నిర్మాణానికి మూడున్నర ఎకరాలు అట్టేపెట్టుకుని తక్కినదంతా సమాజపరం చేసిన ఆదర్శ రాజకీయవాది. ఆయనే శ్రీ చింతలపాటి సీతారామచంద్ర వరప్రసాద మూర్తిరాజు.

ఇతర జిల్లాల్లో ఉన్నారు కాని పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో వరుసగా ఆరుసార్లు మూడు వేర్వేరు నియోజకవర్గాల నుంచి ఎన్నికైన ఎమ్మెల్యేలు లేరు. అలాంటి అరుదైన విజయం సాధించిన వారు మూర్తిరాజు గారు. తాదేపల్లిగూడెం నుంచి రెండుసార్లు, పెంటపాడు నుంచి రెండుసార్లు, ఉంగుటూరు నుంచి రెండుసార్లు ఆయన శాసనసభకు 1952 నుండి 1983 వరకు ప్రాతినిధ్యం వహించారు.

అతి సంపన్న క్షత్రియ కుటుంబంలో పుట్టిన మూర్తి రాజు గారికి చిన్నాటే జాతీయ భావాలు బలంగా నాటుకున్నాయి. స్వాతంత్రోద్యమంలో జైష్మపాలైన నాయకుల కుటుంబాలను ఆదుకోవడంతో ఆయన దేశభక్తి మొగ్గ తొడిగింది. ఇక ఏనాడూ వెనుకంజ వేయలేదు.

ఎవ్వరూ చేయలేని కార్యాలు తాను సాధించాలన్న లక్ష్మం ఆనాడే దృఢంగా ఏర్పడింది. తుది శ్వాస విడిచే వరకూ ఆ లక్ష్మంతోనే వ్యవహరించారు. 78 విద్యా సంస్థలు స్థాపించారు. పారశాల నుంచి కళాశాల విద్య వరకు ఎన్నో విద్యాలయాలు ఏర్పాటుచేసి వేలాది పేద, సామాన్య కుటుంబాల్లో విద్య వెలుగు రేఖలు పూయించారు. అనేక చోట్ల వాటికి

‘చిట్టి’ వీరులవాడ విజయవాడ

అస్తిపాస్తులు, మేడలూమిద్దెలు, నగానట్టా, పొలమూపుట్టా... ఇవేపీ శాశ్వతం కాదు. శాశ్వతమైనది కీర్తి మాత్రమే. ప్రజల హృదయాలలో చిరస్థాయిగా నిలవడమే. ఈ సత్యాన్ని గ్రహించారు కాబట్టే ఆయన ఈ లోకాన్ని ఏది నలభయ్యేళ్ళు దాటినా విజయవాడ నగర ప్రజానీకం నోళ్ళలో ఇష్టటికీ సాహసవంతమైన నాయకుడిగా పొగడ్తులు అందుకుంటున్నారు. ఆ నాయకుడే మరుపిళ్ళ చిట్టిగా సుపరిచితులైన మరుపిళ్ళ అప్పలస్యామి. ఆయన పేరిట వెలసిందే విజయవాడలోని చిట్టినగర్. వన్టటాన్లో, విశేషించి కొత్తపేట ప్రాంతంలో ఆయనంటే ఈవేళ్ళికి అపారమైన భక్తి విశ్వాసాలు కలిగిన మనుషులు మనకు తారసపడతారు. స్వాతంత్యోద్యమ కాలంలోను, దరిమిలా స్వతంత్ర భారతాన శాసన సభ్యుడిగా పని చేసిన కాలంలోను మరుపిళ్ళ చిట్టి ప్రదర్శించిన తెగువ, చౌరవ, ధైర్య సాహసాలు ఆయన్ని విజయవాడ ప్రజలకు దగ్గర చేశాయ్యా.

అసలు ఈ చిట్టి ఎవరు ? ఏమిటి ఈయన ప్రత్యేకత ? ఎందుకు ఆదర్శమార్గుల సరసన ప్రస్తావనార్థుడు ? అన్న ప్రశ్నలు ఉదయించడం సహజం. ఆ విపరాల్లోకి వెడితే...

చిట్టి తాతగారు ఉత్తరాంధ్రలో ఓ పట్లె సుంచి విజయవాడ వలస వచ్చారు. అక్కడే రైల్స్ కాంట్రాక్టర్గా రాణించారు. బాగా గడించారు. ఆయన మేనమామలు, అత్తమామలు అంతా బెజవాడలో ఎదిగినవారే. చిట్టితో పాటు వారి బంధువర్గంలో ఎక్కువ మంది స్వరాజ్య ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు. అప్పలస్యామి 1898 సవంబర్ 27న జన్మించారు. నిండా రెండు పదులు రాని వయసులోనే స్వాతంత్య పోరాట ఘట్టాలలో చురుకైన యువకుడిగా గుర్తింపు పొందారు. అంతే కాదు పెళ్ళి అయ్యాక భార్య భ్రమరాంబను కూడా ఉద్యమంలోకి దింపారు. ఈ దంపతులు బ్రిటిష్వారికి వ్యతిరేకంగా పోరాడటమే కాకుండా సామాన్య ప్రజానీకాన్ని బాగా ప్రఖావితం చేయగులుగుతున్నారని దౌరల ప్రతినిధులు పసిగట్టారు. ఏరిషై నిరంతర నిఫూ కొనసాగుతూ వుండేది. ఉప్పు సత్యాగ్రహంలో పాల్గొన్న ఘట్టాన్ని సాకుగా తీసుకుని చిట్టిని, భ్రమరాంబను ఆరెస్టు చేసి

జిజ్ఞాసి జవాబి

రాజకీయాల్లో రాణించడానికి చదువుకంటే జిజ్ఞాస ముఖ్యమని నిరూపించిన నాయకుడు జవాబి చొక్కారావు. ఆయనకు అక్షరజ్ఞానం అంతగా లేకపోయినా జ్ఞానవంతుడు. పైసా లేకపోయినా ధనవంతుడు. విషయ పరిజ్ఞానంపై ఆయనకు ఆసక్తి మెందు. ఆ కుతూహలంతోనే మంత్రిగా వున్న రోజుల్లో, ఎం.పిగా వున్న కాలంలోను రాత్రిపూట కూడా సెక్రెటరీలను, ఇతర అధికారులను పిలిపించుకుని ఆనేక విషయాలపై గంటల తరబడి మాటల్దేవారు. జాతీయ, అంతర్జాతీయ సమస్యలపైనా దృష్టి సారించేవారు. ఓనాడు బీ.ఎన్.ఆర్.రావు అనే ఓ ఐ.ఎ.ఎస్ అధికారిని ధీటీలో కలిశా. రాత్రంతా నిద్రలేదని, తెల్లవారు జాము 3 గంటల వరకు చొక్కారావుగారి ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పడంతోనే సరిపోయిందని ఆ అధికారి సంభాషణల మధ్యలో చెప్పుకొచ్చారు.

నేను ఇష్టపడే నాయకుల్లో చొక్కారావు ఒకరు. నిత్యం విషయాలు తెలుసుకునే ప్రయత్నాలు చేసేవారు. తపురత లేకపోయినా జిజ్ఞాస ఎక్కువ. కుటుంబాన్ని పట్టించుకున్నట్టు పెద్దగా కనబడడు. పార్లమెంట్ సభ్యుడిగా వున్నప్పుడు వారిల్లు ఓ స్తుంబా వుండేది. వ్యవసాయం, నీచి వసులు వంటి విషయాలపై క్షుణ్ణమైన అవగాహన వుంది. ఎదుటివారు ఏ పార్టీ అయినా, ఎంత జ్ఞానవంతుడైనా దైర్ఘ్యంగా చర్చ సాగించేవారు. కులం గొడవకాని, ధనం గొడవకాని లేని నాయకుడు. ఉదయం పూట ఆయన గెడ్డం గీసుకోవటానికి రెండు గంటలు పట్టేది. గంటల కొద్ది కూర్చుని పెద్దలతో మంతనాలు సాగిస్తూనే వుండేవారు. అనెంబీలో ప్రశ్న అడిగిన సభ్యుడై ఎదురు ప్రశ్నలు వేసి ముప్పు తిప్పులు పెట్టేవారు. కాకాని వెంకటరత్నం గారి తర్వాత అంతే ప్రేమతో ‘అరేయ్...’ అంటూ నన్న ఆప్యాయంగా పలకరించిన రెండో నాయకుడు చొక్కారావు. ఆత్మియంగా దగ్గరకు తీసుకుని పలు విషయాలు ముచ్చటించేవారు.

కరీంనగర్ జిల్లాలో అణవణవుపై సంపూర్ణ అవగాహన కలిగిన నాయకుడు. అందుచేతనే రెండుసార్లు జిల్లా పరిషత్ చైర్మన్‌గా, రెండుసార్లు శాసనసభ్యుడిగా, మూడు